

959

vārdi

Ivars Runkovskis

Īstenībā man šķiet, ka visam vajadzētu notikt ačgārnī.

Tās «Maigās svārstības» pirms desmit gadiem sākās ar atklāšanas runām tukšā izstāžu zālē, kur uz grīdas stāvēja tikai materiāli autoru turpmākajam darbam mēneša garumā. Izstādes patoss bija pats mākslas radīšanas process skatītāju – liecinieku klātbūtnē un informatīvais apjoms par šo, tolaik pie mums jauno veidu, kā var notikt māksla. Kad «Maigās svārstības», t.i., izstāde; klasiskā nozīmē bija gatava (visi darbi pie sienām, objekti vietās, promences sanākušas) – to svinīgi slēdza.

959 WORDS

In fact I believe everything should happen the other way round.

The *Gentle Fluctuations* 10 years ago began with opening speeches in an empty exhibition hall where on the floors there were only materials for the artists to create their works during the ensuing month. The pathos of the exhibition was the very process of artistic creation in presence of the audience as witnesses and the information amount about the novel type of making art that was so uncommon at the times in this country. When *Gentle Fluctuations*, i.e., the exhibition was ready in its classical sense (all works on the

Jānis Mitrēvics. *Gauja*, 1998, a., e., sietspiede, 125 cm x 198 cm / *River Gauja*, 1998, oil on canvas, screen print, 125 cm x 198 cm

Ieva Iltnere. *Pingo ergo sum*, 2002, a., e., 140 cm x 190 cm / *Pingo ergo sum*, 2002, oil on canvas, 140 cm x 190 cm

«Maigo svārstību» forma jau tad iekšēji loģiski, vai, ja vēlaties, alogiski ietvēra un paredzēja tālāko iespējamo notikumu gaitu. Vienreiz radusies, tā it kā radīja depersonalizētu kopformu, kas nenovēršami tiecās pašrealizēties tālāk.

Būtībā šodienas «Maigajām svārstībām II» vajadzētu tikai realizēt šo kopformas paškustību (kas, pēc pieņēmuma, ir lielāka nekā projekta autoru individuālā daiļrade, vēlmes, pieņēmumi, pašapziņa utt., jo tā ir skaista kā ideja...). Šķiet, viss būtu tik vienkārši, tajā pašā laikā jau paredzot, ka personīgi un sociāli tas neizbēgami kļūtu arvien sarežģītāk, slāņaināk, nedefinējamāk, trauslāk, rafinētāk... maigāk un dažam labam arī – baigāk.

Tātad – «Maigās svārstības II» (kā veiksmīgas Holivudas filmas turpinājums) atklātos izstāžu zālē ar to pašu «Maigo svārstību I» mākslinieku darbiem. Pēc formas tā būtu klasiska izstāde (visi darbi pie sienām, objekti vietās, prominences sanākušas). Katrs autors, protams, rādītu labākos, īpaši izstādei veidotos mākslas darbus, kas, kā pieņemts teikt, atspoguļotu gadiem kopš un meistarībā slīpētus pasaules izjūtu modeļus.

Kopformas paškustība ir nežēlīga (bet varbūt tieši otrādi – žēlīga?).

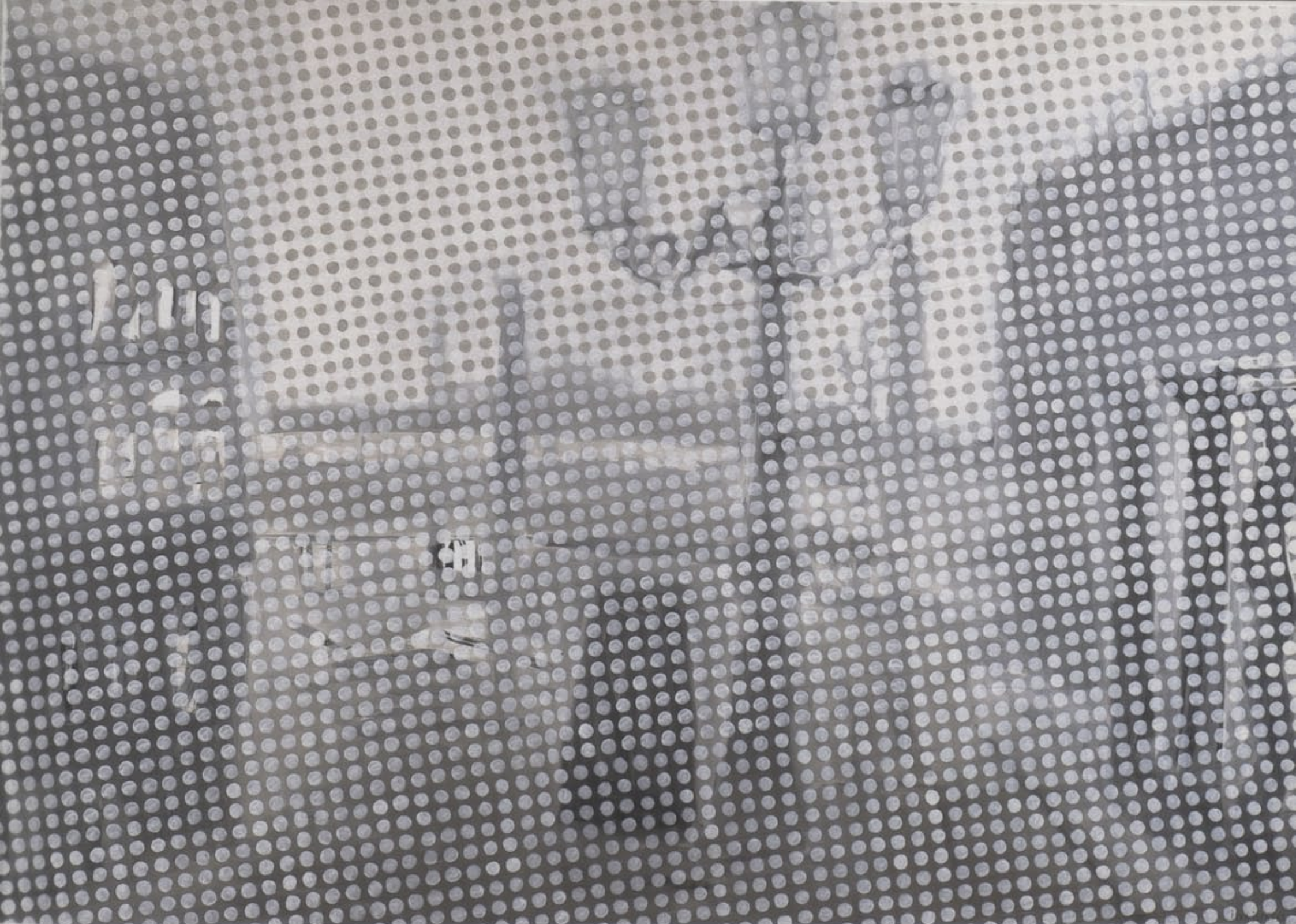
Izstādes laikā darbi tiktu izjaukti – dematerializēti, destruktualizēti, sadalīti «sastāvdaļās» un nosacīti atgriezti tajā materiālajā stāvoklī, ar kādu sākās «Maigās svārstības I». Procesu veiktu kvalificēti restauratori – baltos virsvalkos, bruņoti ar atbil-

walls, art objects in their proper places, prominent visitors assembled) – it was solemnly closed.

The form of *Gentle Fluctuations* even then by internal logic or, if you please, with a lack of it, included and envisaged the further course of development. Once made it as if created depersonalised common form that inevitably tended to further self-implementation.

Today's *Gentle Fluctuations II* should essentially only ensure the self-sustainable movement of the common form (which on assumption is larger than the project authors' individual creativity, desires, beliefs, self-esteem and so on because it is beautiful as an idea...). It seems that everything would be so simple and at the same time it could already be envisaged that in the personal and social scope it all inevitably would become more and more complex, multidimensional, less definable, more fragile, more refined... gentler and for some also more frightening.

Thus *Gentle Fluctuations II* (as a successful Hollywood sequel) would be opened in the exhibition hall with the works of the artists of *Gentle Fluctuations I*. By its form it would be a classical exhibition (all works on the walls, art objects in their proper places, prominent visitors assembled). Each author certainly would display their best works created specially for the exhibition that, as they say, would represent world perception patterns polished and elaborated in the course of years.

Ieva Iltnere. *Pilsēta*, 2002, a., e., 140 cm x 190 cm / *City*, 2002, oil on canvas, 140 cm x 190 cm

stošu instrumentāriju, uz īpašiem zālē novietotiem galdiem, pamazām un vienlaikus ar visiem darbiem, ik pa brīdim ļaujot tiem atkal eksponēties pie sienām. Process būtu publisks, izstāde mainītos dienu no dienas – «mākslai» pamazām izzūdot, atgriežoties «pirmstāvoklī», dodot vietu citāda veida mākslai. Procesa produkts gan varētu tikt pasniegts dažādi, piemēram, papildīts daudzās mazās stikla pudelītēs ar attiecīgiem uzrakstiem (autors, darba nosaukums, darba fragmenta nosaukums, kas atrodas attiecīgā pudelītē utt. Pudelītes varētu vēlāk pārdot mākslas galerijās vai dāvināt draugiem...).

Katrā ziņā – izstādes noslēgums būtu tukša izstāžu zāle, kur uz grīdas stāvētu tikai materiāli, kas pirms mēneša bijuši šo autoru darbi (apkārt tukšas sienas, tukša telpa, sanākušas promiņences). Es pieņemu, ka šajā brīdī zālē varētu «māksla notikt». «Notikt māksla». Varbūt tāds arī ir šīs kopformas vienkāršākais nosaukums. Kopforma kā mistērija par nāvi un augšāmcelšanos. Kad mirstot izdalās milzīga garīga enerģija.

Īstenībā jau šī forma vai formula nebūtu nekas jauns – radīšanas un iznīcināšanas procesi gan mākslā, gan reliģijās, gan sociumā kopumā ir izspēlēti visdažādākajos veidos un mērogos. Varbūt svarīgi būtu tikai atkal un vēlreiz izstāstīt to sev pašiem. Es pat nedomāju, ka tā būtu apzināta publikas epatēšana. Sevis varbūt, bet tāds jau laikam ir «mākslas notikt» rezultāts. Dziļi personisks un atbrīvojošs. Atbrīvojošai būtu jābūt katrai izstādei.

Yet the self-sustainable movement of the common form is merciless (or perhaps quite the opposite – merciful?)

During the exhibition the works would be dismantled – dematerialised, destroyed, divided into their constituent parts and relatively speaking they would return to that material state of being with which *Gentle Fluctuations I* started. The process would be done by highly skilled restorers in white overalls, armed with suitable instruments on special tables placed in the hall, this would be done gradually to all the works, time and again displaying them upon the walls. The process would be open to public and the exhibition would be changing from day to day – «art» would gradually vanish, returning to its primal state, giving place to another kind of art. The products of the process could be presented in various forms, for example, put into numerous small vials with the respective labels upon them (the author's name, the title of the work contained in the respective vial etc. The vials could be later sold at art galleries or presented to friends...).

By all means at the end of the exhibition the hall would be empty where on the floor there would be only the materials that a month ago were the works at the exhibition (empty walls, empty room, prominent people assembled). I assume that at this moment art «might be happening» in this hall. «Art happening». Perhaps it is the simplest title for this common form. Common form as a mystery about death and

Mākslas darbs taču var būt arī rituāls. Materiāla acīmredzamība, kas veido nemateriālu starpstāvokli, ko var sajukt, kā saka, tikai ar sirdi. Un labi vien ir sakritis, ka Rīgā patlaban ir liela Boisa zīmējumu un objektu izstāde. Māksla nav māksla ir māksla.

Skaists filozofisks un cilvēcisks žests, atļaušanās un uzvara. Nolieciet mākslu, mēs to slavīnātu. «Maigās svārstības II» būtu daudz apliecinātākas par to izstādi pirms desmit gadiem. Svārsta formāla un uzskatāma atsvārstīšanās, kas satricinātu (arī – satricinātu) un atgrieztu senu, bet katreiz un ikvie-

resurrection. When powerful energy is emanated at the moment of dying.

In fact this form or formula would be nothing new – the processes of creation and destruction in art, religion, in social realm in general have been played out in various forms and on diverse scales. And yet perhaps it would be important to tell about that once again to ourselves. I do not think that it would be creation of conscious empathy for the public. Perhaps for oneself but that is the result of «art happening». Deeply personal and liberating. Every exhibition should be liberating.

A work of art can be also a ritual. Self-evidence of the material that comprises a non-material intermediary state of being that can be sensed, as they say, only with the heart. And by a lucky coincidence at present there is a big exhibition of Bois's drawings and objects. Art is not art is art.

A beautiful and humane gesture, daring and victorious. By denying art we would be glorifying it. *Gentle Fluctuations II* would be much more assertive than 10 years ago. Formal and obvious fluctuations of a metaphoric pendulum that would shatter (and enrage) would cut open an old and always and even new contents. Return of the eternal themes in each person.

Certainly the process of *Gentle Fluctuations II* would be in contrast to the so-called «common sense»- with protection, taking care of and worshipping of a work of art as a unique product of common use, matrix of spiritual information. But that certainly is another myth – every day for various political, religious, social, personal reasons art (or its existing and potential creators) are

destroyed in such amounts that in fact we have access only to a microscopic portion from «the art of absolute access».

Here again one should start contemplating what is a work of art in the movement called art. Perhaps it sounds like an extreme view but a work of art as such does not exist. The work of art is like a waiting-room into which we all go in the hope of buying a ticket to the decisive flight. I do not know the knowledge about art. There is no frozen state of art, work of art that would not be in constant state of transformation that could not be dissected. Why not do it time and again demonstratively. There pot is always boiling and wherever you step into it the top is always mixed with the bottom. But not on the level of knowledge – it is rather a kind of a soup of existential issues of life. Because you are the one who lives. It is not you circling round art but art around you. Art is not an object, art is «you». «To happen in art». That is apparently the reason why art cannot be defined. The definition of art can be presented only in the form of a question. And only then one can conclude «about what» it is, if that is possible at all. To be able to define or understand, one should be outside the question. And it seems to me that art is what lies within me. Perhaps *Gentle Fluctuations II* would pose a paradoxically cardinal but a true question about the «gentle» fluctuations of art. A ticket to a flight. With no insurance.

Ieva Iltnere. *Jūtu ķīmija*, 2002, a., e., 140 cm x 190 cm / *Chemistry of Feelings*, 2002, oil on canvas, 140 cm x 190 cm

nam garīgi jaunu saturu. Mūžīgo tēmu mūžīgā atgriešanās katra cilvēka individualitātē.

Protams, «Maigo svārstību II» process būtu pretrunā ar tā saucamo veselo saprātu – mākslas darba kā unikāla koplietošanas produkta, garīgas informācijas matricas aizsardzību, saudzēšanu un pielūgšanu. Bet tas, protams, ir vēl viens mīts – vai ik dienu dažādu politisku, reliģisku, sociālu, personisku iemeslu dēļ māksla (vai tās esošie un potenciālie radītāji) tiek iznīcināta tādos apjomos, ka patiesībā mums pieejama ir pavisam mikroskopiska daļiņa no «absolūti iespējamās mākslas».

Te jau atkal jāsak domāt par to, kas tad ir mākslas darbs tajā kustībā, ko sauc par mākslu. Varbūt tas skan ekstremāli, bet mākslas darba kā tāda nav. Mākslas darbs ir kā uzgaidāmā telpa, kurā katrs no mums ieiet cerībā nopirkt biļeti izšķirošam pārlidojumam. Es nepazīstu zināšanas par mākslu. Nav sastinguša mākslas stāvokļa, mākslas darba, kas neatrastos pastāvīgā transformācijā, ko nevarētu preparēt. Un kāpēc gan to brīžam neizdarīt uzskatāmi. Ir katls, kas patstāvīgi vārās un, lai kur tu tajā iekāptu, augšas un apakšas iet kopā. Bet ne jau zināšanu līmenī – drīzāk tā ir tāda dzīves eksistenciālo jautājumu zupa. Dzīvo taču tu. Ne tu riņķo ap mākslu, bet māksla ap tevi. Māksla nav priekšmets, «māksla ir tu». «Notikt māksla».

Tāpēc jau mākslu, droši vien, nevar definēt. Mākslu var definēt tikai kā jautājuma formu. Un tad jau konstatēt – par ko –

ja to vispār var izdarīt. Lai definētu vai saprastu – jāatrodas jautājumam ārpusē. Un man liekas, ka māksla ir tas, kas ir manī. Varbūt «Maigās svārstības II» būtu paradoksāli kardināls, bet paties jautājums par mākslas «maigām» svārstībām. Biļete lidojumam. Bez garantijām.

Svārstības var demonstrēt ar svārstu vai stīgu. Svārsta vai stīgas kustība nosacīti iezīmē gaisā krustu. Kustīgu, vibrējošu krustu. Simboliski izsakot atjaunotnes iespēju kādā definētā (tev atvēlētā) Laikā un telpā. Krusts neveidojas, ja tas, kas iekārts vertikālē vai ir daļa no horizontāles (likteņa, talanta, vēsts, mīlestības, vārda u.c.), aizsvārstās tikai līdz vienam augstākam punktam un tur nododas pašapcerei. Katram savs krusts jānes. Ir arī tāds pieņēmums, ka visas pasaules uzbūves pamatos ir vienas vienīgas svārstības, vibrācijas, rotācijas.

Protams, es saprotu, ka bija bailes. Man arī būtu bailes. No nāves vispār ir bailes. Bet tas jau ir jautājums par autoru un mākslinieku. Un es tiešām nezinu, vai es viņu vietā to varētu.

Kaut gan – neviens jau tā īsti nezina, kā un uz kuriem **tam** svārstam jāsvārstās. Un kas vispār ir **tās** «maigās svārstības»?

Būs tā, kā būs. Ir tā, kā ir.

Viņi visi ir labi mākslinieki.

Fluctuations can be deconstructed with a pendulum or a string. The movement of a pendulum or a string makes a mark of a cross in the air. A moving, vibrant cross. Symbolically expressing a possibility for renewal in a defined (allocated to you) Time and Space.

The cross is not formed if that which is hang on the vertical or is part of the horizontal line (of fate, talent, message, love, word, etc.) swings up to only one highest point and indulges in self-reflectivity there. Everyone must carry their own cross. There is also an assumption that the basis of all the structure of the world is merely fluctuations, vibrations, rotations.

Certainly, I understand there were fears. I would also be afraid. One is afraid of death in general. But that is the question about the author and artist. And I do not know indeed if I could do it if I were them.

Although no one really knows how and where THAT pendulum should move. And in fact what are THOSE «gentle fluctuations»?

It will be like it will. It is as is.

They all are good artists.

Ieva Iltnere. *Gleznas potītes*, 2002, a., e., 140 cm x 190 cm / *Dainty Ankles*, 2002, oil on canvas, 140 cm x 190 cm

